

Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego w sprawach bankowych za okres od lipca do grudnia 2017 r. (cz. I)

MIROSŁAW BĄCZYK

Abuzywne klauzule. Klauzula prorogacyjna w porozumieniu wekslowym

W sprawie z powództwa przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi zobowiązanemu z weksla sąd z urzędu uwzględnia nieskuteczność powołania się przez powoda na podstawę właściwości miejscowej przewidzianą w art. 37¹ k.p.c. [uchwała SN z 19.10.2017 r. (III CZP 42/17), niepubl.].

W stanie faktycznym tej sprawy ustalono, że w umowie przedsiębiorcy (pożyczkodawcy) z konsumentem **nie była zawarta klauzula prorogacyjna**, ale umieszczono ją **w deklaracji wekslowej**, dającej swobodę przedsiębiorcy w określeniu miejsca płatności weksla. W konsekwencji pojawiła się możliwość wyboru dogodnego dla przedsiębiorcy sądu właściwego do rozpoznania sprawy (np. działającego w pobliżu siedziby przedsiębiorcy, znacznie oddalonego od miejsca zamieszkania pozwanego konsumenta, dłużnika wekslowego). Deklaracja wekslowa, przedstawiona do podpisania konsumentowi, pozostawiała powodowi pełną swobodę w zakresie uzupełnienia weksla przez wskazanie jego miejsca płatności. Zgodnie z art. 37¹ § 1 k.p.c. powództwo przeciwko zobowiązanemu z weksla można wytoczyć przed sąd miejsca płatności weksla.

Powstał problem, czy w sprawie z udziałem konsumenta nie ma zastosowania, przewidziane w art. 202 k.p.c., ograniczenie możliwości badania przez sąd z urzędu swojej niewłaściwości, skoro przedsiębiorca – powołując się na tzw. właściwość przemienną – wniósł pozew przeciwko konsumentowi do sądu miejsca płatności weksla. SO zwrócił się do SN z pytaniem prawnym, czy w sprawach przeciwko konsumentowi powołanie się przez powoda na miejsce płatności wskazane na wekslu *in blanco* jest skuteczne w oparciu o art. 37¹ § 1 k.p.c., gdy nie było indywidualnie uzgodnione, a znajdowało się w standardowej deklaracji wekslowej.

Uchwała SN, podana na wstępie, wyjaśniła, że sąd z urzędu może badać klauzulę prorogacyjną i stwierdzić jej abuzywność, a tym samym – nieskuteczność prawną, nawet wówczas, gdy taka klauzula wynika z postanowień standardowych deklaracji wekslowej przyjętej w związku z wystawieniem